

РУСАВСЬКА НЕЛЛІ СЕМЕНІВНА

Русавська Неллі Семенівна (19.08.1936, м. Баку) – український бібліотекознавець, бібліотекар, педагог. Викладач Харківського державного інституту культури (ХДІК, нині ХДАК).

Батьки Н. С. Русавської були репресовані за часів сталінського режиму. Батько – делегат XVII з'їзду Всесоюзної комуністичної партії (більшовиків) (ВКП(б)) 1934 р., що увійшов в історію як з'їзд «розстріляних переможців»; був розстріляний у 1937 році. Матір засуджено до ув'язнення (вісім років) і відбування покарання в таборах Архангельської області (РФ). У сім'ї залишилося двоє маленьких дітей. Оскільки дітей «ворогів народу» відправляли до спеціальних дитячих будинків, бабуса таємно вивезла маленьку Неллі та її сестру до Сибіру, в Іркутськ. Та незабаром жінка разом з дітьми була змушена виїхати звідти, тому що перебування й там стало небезпечним. Оселилися в с. Мохнач Харківської області. Так з раннього дитинства Неллі Семенівна жила з клеймом «донька ворога народу», і лише після смерті Сталіна її батько був реабілітований.

У 1943 р. Н. С. Русавська пішла в 1-й клас середньої школи в с. Мохнач, а у 1945 р. перейшла до Чугуївської середньої школи № 1, яку закінчила у 1953 р. У 1954–1958 рр. навчалася в Харківському державному бібліотечному інституті, після закінчення якого за призначенням працювала завідувачкою бібліотеки м. Гуляй-Поле Запорізької області. Пропрацювала там до травня 1959 р., та в зв'язку з хворобою матері повернулася до Харкова.

З травня 1959 до листопада 1962 р. працювала завідувачкою бібліотеки Харківського педагогічного училища (нині Харківська гуманітарно-

педагогічна академія), де проявила себе як висококваліфікований фахівець та зробила вагомий внесок у розвиток цього закладу.

З листопада 1963 до 1969 р. працювала в Центральній науковій бібліотеці (ЦНБ) Харківського державного університету: спочатку у відділі наукової обробки документів, потім у читальному залі гуманітарної літератури для наукових працівників, згодом – заступницею завідувачки відділу обслуговування. Водночас активно займалася громадською діяльністю: була членом профбюро ЦНБ, секретарем методичної ради книгозбірні.

З 1969 р. викладала на кафедрі бібліотекознавства ХДІК, а в 1973 р. поступила до аспірантури. Підготувала дисертаційну роботу на тему «Керівництво читанням в умовах самоосвіти читачів», але захист не відбувся.

Викладала навчальні курси «Робота з читачами», «Методика пропаганди художньої літератури і літератури з мистецтва». Мала творчий, нестандартний підхід до викладацької діяльності, відповідально ставилася до розробки навчальних курсів, вкладаючи в матеріал всю душу.

Наукові інтереси були пов'язані з проблематикою навчальних курсів: масова робота бібліотек, класифікація масових форм роботи, особливості роботи з читачами, виховання читачів бібліотек засобами художньої літератури.

Крім викладацької роботи, Неллі Семенівна виконувала обов'язки куратора студентського гуртожитку та академічної групи, була членом профбюро інституту, міжвідомчої методичної ради обласної юнацької бібліотеки, очолювала сектор навчально-виховної роботи зі студентами-іноземцями.

У 1987 р. здійснила поїздку до В'єтнаму для проведення занять з підвищення кваліфікації для колишніх студентів інституту.

За участі Н. С. Русавської підготовлена велика кількість висококваліфікованих фахівців бібліотечної галузі. У 1985 р. занесена на Дошку пошани інституту, має 10 подяк за роботу.

У липні 1991 р. стала керівником практики студентів інституту. До цього виду своєї діяльності ставилася теж дуже відповідально й творчо. Атестувала бази практики, ретельно перевіряла їх відповідність завданням та меті студентської практики.

У 2005 р. вийшла на пенсію.

Праці

1. Русавська Н. С. Проблема безперервної освіти і розвитку освітньої функції обласних бібліотек в умовах науково-технічної революції // Бібліотекознавство і бібліогр. : респ. міжвід. наук.-метод. зб. / Харків. держ. ін-т культури. Харків, 1978. Вип. 18. С. 12–22.

2. Русавська Н. С. Самоосвіта і розвиток педагогічної функції бібліотек // Бібліотекознавство і бібліогр. : респ. міжвід. наук.-метод. зб. / Харків. держ. ін-т культури. Харків, 1981. Вип. 21. С. 3–9.

3. Волкова С. І., Русавська Н. С. Масова робота бібліотек і деякі питання її класифікації // Бібліотекознавство і бібліогр. : респ. міжвід. наук.-метод. зб. / Харків. держ. ін-т культури. Харків, 1987. Вип. 27. С. 38–45.

4. Русавська Н. С. Нові тенденції в обслуговуванні читачів у бібліотеках // Українська культура : історія і сучасність : матеріали другої наук.-теорет. конф. проф.-викл. складу та студентів / Харків. держ. ін-т культури. Харків, 1991. С. 73.

5. Програма курсу «Робота з читачами» для студентів бібліотечного факультету / Харків. держ. ін-т культури ; уклад.: С. І. Волкова, Н. С. Русавська, М. Д. Рябченко. Харків, 1978. 34 с.

6. Русавская Н. С. Исследование психологии восприятия художественной литературы в процессе организации самообразовательного

чтения в библиотеках // Актуальные вопросы деятельности учреждений культуры и искусства в современных условиях : тез. докл. респ. науч.-теорет. конф. Киев, 1981. С. 288.

7. Русавская Н. С., Волкова С. И. О классификации массовых форм библиотечной работы // Сов. библиотековедение. 1988. С. 61–68.

8. Волкова С. И., Брагина Г. М., Русавская Н. С. Руководство чтением : учеб. пособие / Харьков. гос. ин-т культуры. Харьков, 1989. 84 с.

9. Работа с читателями : метод. рек. к изучению курса / Харьков. гос. ин-т культуры ; сост.: Г. М. Брагина, Н. С. Русавская. Харьков, 1989. 25 с.

Джерела

1. Архів ХДАК. Русавська Н. С. Особова справа.

2. Друковані праці викладачів та співробітників Харківської державної академії культури (1947–1998) : ч. 1 : бібліогр. покажч. / Харків. держ. акад. культури ; уклад.: С. В. Євсеєнко, О. М. Онуфрієва, Т. С. Раскіна та ін. ; за ред. І. О. Вовченко, І. М. Фоменко. Харків : ХДАК, 2000. С. 261–263.

3. Історія бібліотеки академії // Про бібліотеку. Сторінка історії / КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.

URL: <https://biblhgpa.jimdofree.com/%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%B1%D1%96%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BA%D1%83/%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%B0-%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%97/>

(дата звернення: 28.05.2025).

Ковальчук Галина Дмитрівна

Статтю створено 28.05.2025